

16. B Kalkulácia a rozpočtovníctvo ako súčasť manažérskeho účtovníctva

Kalkulácie a rozpočtovníctvo- tvoria neoddeliteľnú súčasť manažérskeho účtovníctva i celého účtovného informačného systému podniku
- slúžia pre manažment podniku ako dôležitý zdroj ekonomických informácií pre efektívne rozhodovanie a riadenie

Kalkulácia nákladov- je určenie (stanovenie) alebo následné zistenie nákladov na kalkulačnú jednotku trhovopoužiteľného, alebo vnútroorganizačného výkonu.

Trhovopoužiteľný výkon- je externý výkon, kt. sa realizuje mimo podniku

Vnútro podnikový výkon- je výkon, kt. sa v podniku odovzdáva medzi jeho jednotlivými zložkami.

Výkon- sa rozumie výrobok, polotovar, práca, služba...

Kalkulácie sa využívajú na riadenie a kontrolu hospodárenia a slúžia ako podklad pre cenové rozhodovania.

Predmetom kalkulácie je **kalkulačná jednotka**, kt. môže byť :

- taká istá ako jednotka výkonu (pri výrobe TV alebo chlebu)
- časťou výkonu (kadernícke služby, šitie oblekov)
- násobkom výkonu (tehla)

Výkon v kalkulácií musí byť presne vymedzený:

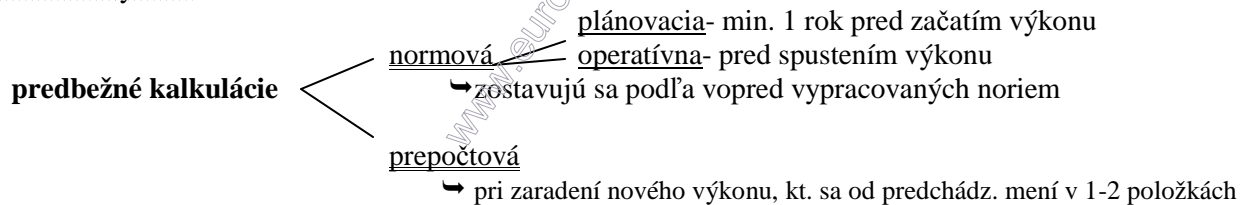
- množstvom (kg, l ...)
- časom (hodiny...)
- iným spôsobom (tonokilometre)

Výkon je potrebné zadefinovať aj kvalitou:

Napr: 1 ks ražného chlebu , 1 lit. Plnotučného mlieka

Druhy kalkulácií – podľa toho, či sa kalkulácia zostavuje pred, alebo po uskutočnení výkonu

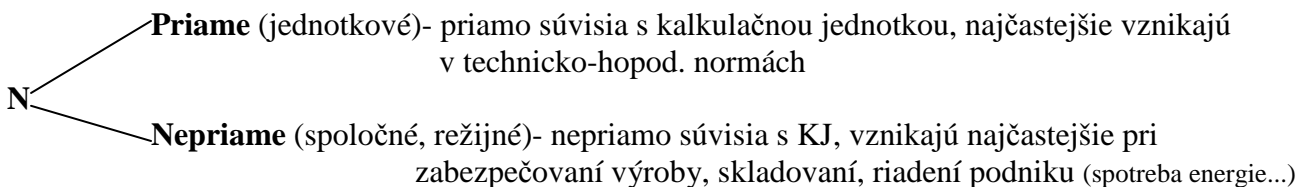
a) pred začatím výkonu

b) po skončení výkonu

výsledné kalkulácie - zostavujú sa po uskutočnení výkonu
- obsahujú skutočné náklady

Členenie nákladov v kalkulácii

Kalkulačný vzorec-
(je usporiadanie
N v kalkulácii)

1. Priamy materiál
2. Priame mzdy
3. Ostatné priame N
4. Výrobná réžia

- 1-4 Vlastné N výroby
5. Správna réžia

- 1-5 Vlastné N výkonu
6. Odbytová réžia

- 1-6 Úplné vlastné výkony
+ zisk

- predainá cenv bez DPH

16. B Kalkulácia a rozpočtovníctvo ako súčasť manažérskeho účtovníctva

- 1. Priamy materiál** -obsahuje priame N, všetky suroviny, základný a pomocný materiál, nakupované polotovary, polotovary vlastnej výroby, obal -ale len v prípade, že sa do neho výrobok plní
- 2. Priame mzdy**- obsahuje priame N, mzdy bezprostredne súvisiace s uskutočnením výkonu
- 3. Ostatné priame N**- všetky ostatné priame N, zákonné soc. Poistenie z priamych miezd, licencie, opotrebenie špeciálneho hmotného majetku.
- 4. Výrobná réžia**- vyjadruje spoločné výrobné N, spotreba energie, odpisy (strojov)
- 5. Správna réžia**- spoločné N celého podniku, kt. vznikli pri jeho spravovaní (riadení), kancelársky materiál, cestovné, mzdové N administratívnych pracovníkov
- 6. Odbytová réžia**- spoločné N, kt. vznikli pri propagácii, skladovaní, reklame, expedícii

Kalkulačné metódy

- sú rôzne spôsoby, kt. sa používajú na vyčíslenie nepriamych N na kalkulačnú jednotku

*poznáme: 1. kalkulácia delením: a) jednoduchá kalkulácia delením

b) kalkulácia delením s pomerovými číslami

2. prirážková kalkulácia

3. kalkulácia N v združenej výrobe

- **jednoduchá kalkulácia delením**

- najjednoduchší spôsob určenia N na KJ
- môže sa použiť vtedy, keď podnik v určitom čase poskytuje (vyrába) 1 druh výkonu (napr. pri výrobe pitnej vody)

$$N \text{ na } 1 \text{ KJ} = \frac{\text{všetky N podniku}}{\text{množstvo výkonu}}$$

- **kalkulácia delením s pomerovými číslami**

- podnikové výkony môžu obsahovať viac druhov výrobkov, ktoré sa vyrábajú rovnakým technologickým postupom, ale odlišujú sa vyššou spotrebou materiálu, prácnosťou a pod.

Postup: 1. z rozličných rovnorodých výkonov sa zvolí 1 ako základný a určí sa mu pomerové číslo 1,
2. všetky ostatné výkony sa prepočítajú pomocou pomerových čísel na tento základný,
3. režijné N sa ako pri jednoduchej kalkulácii delením podelia prepočítaným výkonom,
4. pomerovými číslami sa prepočítajú náklady na jednotlivé druhy výkonu.

$$N \text{ na } 1 \text{ KJ} = \frac{VNV}{\text{prepočítaný výkon}}$$

- **prirážková kalkulácia**

- výsledok činnosti podniku často predstavujú rôznorodé výkony, kt. sa navzájom odlišujú N
- priame N sa aj v tomto prípade určujú podľa noriem,
- nepriame N sa určujú podľa režijnej prirážky
- režijná prirážka- vyjadruje koľko % z režijných N pripadne na každý druh výkonu podľa zvolenej základne,
- rozvrhová základňa- sa musí učiť tak, aby režijné N boli k nej vo veľmi úzkom vzťahu (v praxi priame mzdy, priamy materiál, alebo súčet priamych N)

$$\% \text{ režijnej prirážky} = \frac{\text{objem N na rozvrhnutie}}{\text{rozvrhová základňa}} \cdot 100$$

- **kalkulácia N v združenej výrobe**

- združenými výrobkami sa rozumejú produkty, kt. vznikajú súbežne v dôsledku výrobného procesu (napr. mäso priemysel, mlyny...)

- kalkul. N v združenej výrobe sa potom robí tak, že od celkových N sa odpočíta cena vedľajších výrobkov a zostatok N sa pokladá za N na hlavný výrobok.

- kalkulácie N sa zostavujú na kalkulačných listoch z kalkulačných dokladov, kt. sa nazývajú kalkulačné písomnosti

- kalkulačné doklady- sú všetky doklady, kt. sa použili pri určení kalkulácie (napr. normy, cenníky, rozpočty, účtovné doklady)

16. B Kalkulácia a rozpočtovníctvo ako súčasť manažérskeho účtovníctva

Rozpočtovníctvo

- znamená určovanie N, výnosov i výsledného efektu, na celkový plánovaný objem výkonov (nie len jeden výkon –ako je to pri kalkulácii)
- je zložkou finančného riadenia podniku a určuje úlohy vnútroorganizačným útvarom vo finančných ukazovateľoch
- tvorí sústava rozpočtov, kt. sa z časového hľadiska člení na :
 1. dlhodobý finančný plán- zostavuje sa na viac ako 5 rokov, uvádzajú sa v ňom strategické ciele, (napr. objem výkonov náklady, tržby, zisk a jeho rozdelenie)
 2. ročné finančné plány- sú realizačné plány dlhodobého fin. plánu v danom roku
 - je vlastne ročný VZaS zostavený vopred za podnik a jednotlivé útvary
 3. krátkodobé operatívne rozpočty- určujú VOÚ (vnútroorganizačným útvarom) konkrétne úlohy

N sa v rozpočte posudzujú podľa miery závislosti od objemu výkonov

Potom sa N členia na:

a) **fixné (stále)** napr.- nájomné, úroky z úverov, N na vedu a výskum ...

- nezávisia od počtu vyrobených výkonov, zvyčajne sa vynaložia ešte pred uskutočnením výkonov

b) **premenlivé (variabilné)** napr.- spotreba priameho materiálu, priame mzdy

- závisia od počtu vyrob. výkonov

tzv.: „0 bod = nulový bod“- udáva také množstvo vyrobených a predaných výkonov pri kt. podnik nesleduje ani zisk ani stratu, pretože očakávané výnosy z predaja sa rovnajú celkovým nákladom.